

Sygn. akt IV Ca 466/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 października 2015 r.

Sąd Okręgowy w S. IV Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Mariola Watemborska (spr.)

Sędziowie SO: Jolanta Deniziuk, Elżbieta Jaroszewicz

Protokolant: sekr. sądowy Kamila Wiśniewska

po rozpoznaniu w dniu 16 października 2015 r. w S.

na rozprawie

sprawy z powództwa M. P.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W.

o zadośćuczynienie

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego
w C. z dnia 25 marca 2015r., sygn. akt I C 120/14

1. oddala apelację,

2. zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powódki M. P. kwotę 1200 (jeden tysiąc dwieście) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt IV Ca 466/15

UZASADNIENIE

Powódka M. P. wniosła przeciwko (...) S.A. z siedzibą w W. o zasądzenie na jej rzecz kwoty 25.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 15.08.2013r. oraz zasądzenie kosztów postępowania z tytułu zadośćuczynienia za naruszenie dobra osobistego, jakim jest więź rodzinna. W uzasadnieniu powódka wskazała, iż w dniu (...) w siedzibie przedsiębiorstwa (...) Sp. z o.o. P. M. w C. – podmiotu ubezpieczonego u pozwanego – doszło do wypadku przy pracy, w wyniku którego (...) powódki M. G. doznał ciężkich obrażeń (...) stopnia (...) powierzchni ciała z oparzeniem(...), zespołu (...) oraz (...), skutkiem czego była jego śmierć. Pozwany odmówił powódce wypłaty zadośćuczynienia argumentując, że śmierć poszkodowanego spowodowana przez osobę trzecią nie stanowi naruszenia dobra osobistego osób bliskich wynikającego z art. 24 § 1 k.c.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty z dnia 30.01.2014r. wydanego w postępowaniu upominawczym w sprawie I Nc 114/14, w którym referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym w C. uwzględnił żądane roszczenie w całości pozwany (...) S.A. z siedzibą w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów procesu. W uzasadnieniu wskazał, że na podstawie ogólnych warunków ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej pozwany nie odpowiada za szkody związane z naruszeniem dóbr osobistych, zatem powództwo dotyczące zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych powódki w postaci więzi rodzinnej nie podlegało ochronie ubezpieczeniowej. Z ostrożności procesowej

pozwany podniósł zarzut przedawnienia roszczeń powódki oraz zakwestionował wysokość roszczenia, jak i żądanie odsetek od dnia 15.08.2013r. Ponadto powołał się na to, że w chwili wystąpienia przedmiotowego zdarzenia, brak było unormowania, które przyznawałoby możliwość przyznania zadośćuczynienia za śmierć osoby najbliższej.

Wyrokiem z dnia 25 marca 2015r. Sąd Rejonowy w C.

1. zasądził od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powódki M. P. kwotę 25.000zł wraz z ustawowymi odsetkami w wysokości:

a) 13% od dnia 15 sierpnia 2013 roku do dnia 22 grudnia 2014 roku;

b) 8% od dnia 23 grudnia 2014 roku do dnia zapłaty;

2. zasądził od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powódki M. P. kwotę 3.999,18zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

3. zwrócił powódce M. P. od Skarbu Państwa Sądowi Rejonowemu w C. kwotę 467,82zł tytułem zwrotu części niewykorzystanej zaliczki na opinię biegłego.

Z rozstrzygnięciem Sądu Rejonowego nie zgodził się pozwany, który zaskarżając wydany wyrok w całości, podniósł zarzuty naruszenia prawa materialnego, tj.:

1. art. 805 § 1 i § 2 pkt 1 i art. 822 § 1 kc w zw. z § 4 ust. 1, § 3 i § 6 ust. 1 pkt 13 Ogólnych warunków ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej poprzez błędną wykładnię i uznanie, że pozwany winien wypłacić odszkodowanie w zw. z naruszeniem dóbr osobistych powódki,

2. art. 448 kc poprzez przyznanie powódce zadośćuczynienia w rażąco wygórowanej kwocie,

3. art. 481 § 1 kc w zw. z art. 455 kc i art. 448 kc poprzez nieprawidłową wykładnię polegającą na zasądzeniu odsetek od dnia poprzedzającego wyrokowanie w sprawie.

W efekcie apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości oraz o obciążenie stron kosztami procesu stosownie do wyniku procesu, zgodnie z zasadą stosunkowego rozdzielenia oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego.

W odpowiedzi powódka wniosła o oddalenie w całości apelacji pozwanego oraz o zasądzenie od niego na jej rzecz kosztów postępowania odwoławczego.

Mając na uwadze treść art. 387 § 2¹ k.p.c. Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna.

Zważyć należy, że mając na uwadze treść art. 382 k.p.c., Sąd II instancji ma nie tylko uprawnienie, ale wręcz obowiązek rozważenia na nowo całego zebranego w sprawie materiału oraz dokonania własnej, samodzielnej i swobodnej oceny, w tym oceny zgromadzonych dowodów (uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1998 r., II CKN 704/97 - za pośrednictwem Systemu (...) Prawnej Lex). Sąd II instancji nie ogranicza się zatem tylko do kontroli sądu I instancji, lecz bada ponownie całą sprawę, a rozważając wyniki postępowania przed sądem I instancji, władny jest ocenić je samoistnie. Postępowanie apelacyjne jest przedłużeniem postępowania przeprowadzonego przez pierwszą instancję, co oznacza, że nie toczy się on na nowo.

Zebrany w sprawie materiał dowodowy pozwolił Sądowi rozpoznającemu apelację na konstatację, że dokonane przez Sąd Rejonowy rozstrzygnięcie, jak i wnioski wywiedzione z ustalonych okoliczności, prowadzące do wydania zaskarżonego orzeczenia były prawidłowe. Sąd Okręgowy nie znalazł zatem podstaw do innej, aniżeli dokonana przez Sąd Rejonowy, oceny okoliczności powoływanych w toku postępowania sądowego przed obiema instancjami. Dodać przy tym w szczególności należy, że wbrew zarzutom apelacji, nie doszło do naruszenia wskazywanych w niej

przepisów prawa materialnego. Orzeczenie Sądu Rejonowego w zakresie zaskarżonym w apelacji pozwanego musi się więc ostać.

Zważyć należało, że na etapie postępowania apelacyjnego nie była sporną sama możliwość dochodzenia w niniejszej sprawie na podstawie art. 448 kc w zw. z art. 23 kc i art. 24 kc zadośćuczynienia za naruszenie dobra osobistego, jakim jest prawo do życia rodzinnego i utrzymania tego rodzaju więzi, ani nie został podtrzymany zarzut przedawnienia roszczenia powódki. Apelacja koncentrowała się natomiast wokół trzech kwestii: skuteczności wyłączenia odpowiedzialności pozwanego w związku z konkretnymi, wskazywanymi przez niego postanowieniami ogólnych warunków ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, wysokości przyznanego powódce zadośćuczynienia oraz momentu wymagalności odsetek od należności głównej dochodzonej pozwem. Sąd Okręgowy odniesie się kolejno do poszczególnych wymienionych wyżej zagadnień.

Zgodnie z art. 822 § 1 kc w brzmieniu obowiązującym w chwili zdarzenia powodującego szkodę Przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej zakład ubezpieczeń zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, względem których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo osoba, na której rzecz której została zawarta umowa ubezpieczenia. Mając na uwadze tę treść zacytowanego przepisu apelujący dalej wywodził, że w związku z brzmieniem postanowień OWU, tj. § 3 (definicja pojęcia „szkoda osobowa”), § 4 ust. 1 i § 6 ust. 1 pkt 13), jego odpowiedzialność jest wyłączona, a na poparcie tej tezy odwołał się do orzeczenia wydanego przez Sąd Okręgowy w Słupsku z dnia 29.04.2010r. w sprawie o sygn.. akt I C 23/10.

Sąd Okręgowy nie podziela powyższego stanowiska apelującego. Przede wszystkim na uwadze mieć należało, że orzeczenie przywoływane przez pozwanego zostało wydane w innej sprawie, a ponadto nie zostało poddane kontroli instancyjnej. Odmiennie, zaś, i to w sprawie bardzo podobnej, ponieważ z powództwa (...) zmarłego M. G., K. G., tj. w sprawie o sygn. akt I C 22/10, również wypowiedział się Sąd Okręgowy w S., który nie miał wątpliwości, jakie obecnie przywołuje apelujący ubezpieczyciel. Ponadto, co istotne, właśnie orzeczenie wydane w sprawie I C 22/10, na skutek apelacji wywiezionej przez pozwanych, w tym i ubezpieczyciela (...) SA z siedzibą w W., zostało poddane pod kontrolę instancyjną Sądowi Apelacyjnemu wG.. Wówczas kwestii ewentualnych wyłączeń swej odpowiedzialności pozwany ubezpieczyciel w ogóle nie podnosił (przez co należy wnosić, iż nie były one nawet w jego ocenie podstawą oddalenia powództwa), a ponadto, nie zostały one również zaakceptowane przez Sąd Apelacyjny, który, jak wiadomo, z mocy art. 382 kpc, orzeka na podstawie całego zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego.

Niezależnie jednak od powyższego należało podzielić w omawianym zakresie stanowisko Sądu I instancji, jako że było ono logiczne, a przez to prawidłowe. Tak więc Sąd Okręgowy nie znajduje podstaw do wyłączenia odpowiedzialności pozwanego, skoro już na zasadach ogólnych możliwe jest dochodzenie zadośćuczynienia na podstawie art. 448 kc w zw. z art. 24 § 1 kc od podmiotu ubezpieczającego sprawcę zdarzenia z tytułu obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, w wyniku którego nastąpiła śmierć M. G.. Co się zaś tyczy postanowień OWU OC, to wskazać należało, że § 4 ust. 1 OWU OC wskazuje, że (...) SA udziela ochrony ubezpieczeniowej, gdy w związku z określoną w umowie działalnością lub posiadaniem mieniem, ubezpieczający/ubezpieczony w następstwie czynu niedozwolonego (odpowiedzialność deliktowa) zobowiązany jest do naprawienia szkody osobowej bądź szkody rzeczowej wyrządzonej osobie trzeciej. § 6 ust. 1 pkt 13 OWU wskazuje natomiast na podstawę wyłączenia odpowiedzialności (...) SA, ustalając, że (...) nie odpowiada za szkody związane z naruszeniem dóbr osobistych innych niż wskazane w § 4 ust.1 OWU. Skoro zatem doszło do naruszenia dobra osobistego powódki (zerwania więzi rodzinnych w wyniku śmierci jej(...)) w związku z niewłaściwym zachowaniem (...) spółki z o.o., ubezpieczonej w pozwanym zakładzie ubezpieczeniowym – mającym cechy czynu niedozwolonego (...) obowiązuje do naprawienia wynikłej z tej przyczyny szkody. Brak jest przy tym jakichkolwiek podstaw do twierdzenia, że dobro osobiste w postaci więzi rodzinnych mocą § 6 ust. 1 pkt 13 OWU zostało wyłączone od odpowiedzialności (...) SA.

Nie znalazł Sąd II instancji zrozumienia także dla apelacyjnej argumentacji opartej na założeniu, że zasądzona od pozwanego ubezpieczyciela na rzecz powódki kwota zadośćuczynienia jest rażąco wygórowana. Kwestia ta nie budziła wątpliwości Sądu Okręgowego.

Pozbawienie powódki prawa do życia rodzinnego z (...), z którym była bardzo zżyta, de facto zerwanie tych więzi na skutek zdarzenia wynikłego z niedopełnienia obowiązku przez podmiot ubezpieczony od odpowiedzialności cywilnej u pozwanego, było na tyle oczywiste, że wycenienie szkody niemajątkowej na kwotę 25.000 zł nie jest w żadnym razie rażąco wygórowane, a tylko takie mogłoby mieć znaczenie dla możliwości zmiany orzeczenia pierwszoinstancyjnego. Judykatura dopuszcza bowiem korygowanie przez sąd drugiej instancji zasądzonego zadośćuczynienia tylko wtedy, gdy przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności sprawy, mających wpływ na jego wysokość, jest ono niewspółmiernie nieodpowiednie, tj. albo rażąco wygórowane, albo rażąco niskie (por. wyrok SN z dnia 9 lipca 1970 r., III PRN 39/70, OSNCP 1971/3/53; wyrok SN z dnia 18 listopada 2004r, I CK 219/04, LEX nr 146356). Taka sytuacja, w przekonaniu Sądu Okręgowego w niniejszej sprawie nie występuje.

W ocenie Sądu II instancji także rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego w przedmiocie odsetek od należności głównej, w zasadzie w kwestii momentu ich wymagalności, bo to zostało przez pozwanego w apelacji zakwestionowane, było ze wszech miar prawidłowe. Sąd Rejonowy powołał się na przepis art. 481 § 1 kc, który można dopełnić przepisem art. 455 kc, w myśl którego Jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania.

Wprawdzie co do zasady określenie wysokości zadośćuczynienia według stanu rzeczy istniejącego w chwili wyrokowania uzasadnia przyznanie odsetek dopiero od tej daty, jednak ustalenie, że zasądzona kwota należała się powódce już w momencie wezwania dłużnika do spełnienia świadczenia (art. 455 kc), odpowiadając rozmiarowi szkody niemajątkowej, ustalonej według mierników wówczas istniejących, usprawiedliwia zasądzenie odsetek od chwili jego wymagalności (uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w G. z dnia 21 lutego 2013 r., V ACa 671/12 – za pośrednictwem Systemu (...) Prawnej Lex).

Zauważyć dalej należało, że apelacja kwestionując stanowisko Sądu I instancji w omawianym zakresie odwoływała się do orzeczeń sądowych, które nie dotyczyły jednak niniejszego stanu faktycznego. Sąd Okręgowy znając ten dorobek judykatury, nie znalazł podstaw do podzielenia stanowiska apelującego o tym, że przytoczone orzecznictwo mogłoby mieć zastosowanie w niniejszej sprawie. W przedmiotowym postępowaniu nie zachodziły bowiem żadne szczególne okoliczności, które stwarzałyby możliwość zasądzenia dochodzonych należności od dnia wyrokowania. Marginalnie już tylko wypadało zauważyć, że pozwany odwoływał się m.in. do niskiej inflacji, stabilizacji pieniądza i stosunkowo wysokiego poziomu odsetek ustawowych. Odpowiadając na tego typu argumentację apelującego pozwanego należy unaocznic mu, że istota niniejszej sprawy, także w zakresie roszczenia odsetkowego, nie polegała (a przynajmniej nie tylko) na odwoływaniu się do realiów gospodarczych, czy zmian ekonomicznych kraju, lecz wymagała przeanalizowania zindywidualizowanej sytuacji osobistej powódki. W tej sytuacji okoliczność, że w kraju obecnie jest niski poziom inflacji, czy wysoki stopień odsetek ustawowych (co notabene w grudniu 2014r. zostało zmienione poprzez obniżenie tychże) nie ma istotnego znaczenia dla powódki.

Jeśli więc kwota przyznanego zadośćuczynienia ma na celu zrekompensowanie doznanej przez powódkę krzywdy, to odsetki od tej kwoty winny powódce rekompensować utratę możliwości korzystania z zadośćuczynienia, które należy jej się w okresie wskazanym w orzeczeniu Sądu I instancji, a poprzedzającym dzień wyrokowania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18.02.2011r., I CSK 243/10, Lex nr 848109).

Nie znajdując przeto podstaw faktycznych i prawnych do uwzględnienia apelacji pozwanego Sąd Okręgowy oddalił tę apelację jako bezzasadną na podstawie art. 385 kpc (pkt 1 sentencji).

Orzeczenie o kosztach postępowania przed Sądem drugiej instancji wydawane na podstawie art. 108 § 1 kpc - o treści, jak w pkt (...) sentencji - uzasadnia art. 98 § 1 i 3 kpc. Ponieważ pozwany na etapie postępowania apelacyjnego przegrał spór, zasadnym było obciążenie go kosztami zastępstwa procesowego powódki, których wysokość ustalono na podstawie § 2 ust. 2 w zw. z § 6 pkt 5 w zw. z § 13 ust. 1 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu ustanowionego z urzędu (t. j. - Dz. U. z 2013 r., Nr 461 zez zm.).